Srpski narod je iznedrio više velikana koji su u svojim oblastima postigli ogromne rezultate, ali drgagulj kakav je MIHAJLO Idvorski Pupin, razlikuje se po tome što je bio svestrana ličnost, duboko vezan za svoje korene. Njegovo delo na najbolji način pokazuje da i mali narodi imaju velike ljude, koji su doprineli napretku svetske civilizacije. Nažalost u srcu svog naroda Pupin nije imao ono mesto koje mu po zasluzi pripada. Njegova nova domovina SAD pružila mu je sve: ugled, slavu, novac a on je stalno isticao da pripada srpskom narodu. Smatrao je pripadnost Americi kao drugoj domovini, koju je poštovao, ne traži od njega potiranje ljubavi prema zavičaju i duhovnom nasleđu koje je sa sobom poneo u svet iz Idvora.

Zadnjih godina čine se ozbiljni napori da se ta nepravda ispravi i tu se posebno ističe uloga Srpske akademije nauka i umetnosti.

Na osnovu onoga što je učinio za srpski narod i jugoslovensko ujedinjenje u drugoj deceniji dvadesetog veka, bio je neosporno srpski i američki heroj. Srpska vlada ga je često koristila u najdelikatnijim trenutcima balkanskih i Prvog svetskog rata. Predsednik SAD Vudro Vilson ga je posebno cenio, pa je 28. juna 1918. Pozvao sve građane da tog dana izađu i **odaju počast hrabrom srpskom narodu. U Americi je to bio "SRPSKI DAN", kada je zastava Srbije bila istaknuta na Beloj kući.**

Što se onda dogodilo posle Drugog svetskog rata, kada je Pupin nestao? Svet je srušio kolonijalni sistem i pobedio najveće zlo - fašizam. Brzim korakom krenuo je ka uspopstavljanju hrišćanskih vrednosti, odnosno izgradnji humanijih odnosa između bogatijih i siromašnih zemalja. Kako to da Pupin, koji je po rečima američkog ambasadora Lorensa Iglbergera *"nešto najbolje što su Amerika i Jugoslavija dale svetu"*
, bude i od 1945. kod nas zaboravljen a njegova autobiografija se preko 30 godina izučava u američkim školama kao obavezna lektira. Za Pupinov fond, koji je tada raspolagao značajnim sredstvima, niko više nije smeo ni da pita. Do današnjeg dana se ne zna gde su nestala novčana sredstva namenjena za humanitarne svrhe, odnosno školovanje đaka i studenata.

Pitamo se zašto nova vlast 1945. vidi Pupina kao svog klasnog neprijatelja ? Možda zbog prijateljstva sa Karađorđevićima ili što su smatrali da je srpski nacionalista i veliki hrišćanin. Zašto se tadašnja vlast toliko pribojavala Mihajla Pupina? Očigledno da nisu poznavali, a još manje razumeli Pupinov život i delo, jer im je ON mogao najviše pomoći, posebno kada je u pitanju nacionalizam i religija.

Pupin je bio neumoran u organizovanju svih južnih Slovena i posebno oko 150.000 doseljenika Srba. Sa prefinjenim osećajem i potrebama za slogom, jedinstvom i ljubavlju prema svim narodima. pokazao je pravu duhovnost. Iako je znao ponekad da oštro kritikuje neke crkvene dogme on je bio pravi misionar u organizaciji Srpske pravoslavne crkve u Americi. Reči Svetog Jevanđelja *"Idite i naučite sve narode..."* pretvara u dela. Bio je duboko svestan **ul oge Crkve**
u njegovanju hrišćanskih vrednosti i stvaranju duhovno bogate ličnosti, koja ne zaboravlja svoje korene. Zbog toga je uložio, pored svih drugih obaveza, ogromni trud na organizaciji naše crkve u Americi. Naročito ga su poštovali srpski patrijarh Lukijan i patrijarh Dimitrije, a bio je i veliki prijatelj sa vladikom Nikolajem Velimirovićem. Najstariji manastirski hram "Sveti Sava" u Libertvilu praktično je delo Mihajla Pupina. Na molbu Nikolaja Velimirovića da se izmire troškovi

gradnje tog manastira u periodu od 1923. do njegovog osveštenja 1931. Pupin je u celosti ispunio. Osim toga ostale dugove ovog i ostalih manastira u SAD do svoje smrti 1935. Pupin je izmirivao, na čemu mu se posebno zahvaljivao patrijarh Dimitrije.

Zbog ovakvih aktivnosti, nova jugoslovenska vlast proglašava ga za *"opasnog vernika"*, čija bi vera mogla škoditi razvoju nove ideologije države SFRJ. Malo ko je tada hteo da shvati da je Pupin, pre svega, bio
veliki hrišćanin
i to na svoj lični, pesnički način. Imao je puno ljubavi za svakog čoveka i za svaki narod, ali uvek odan svojim korenima –
pravosljavlju i srpstvu
. Njegova religioznost nije imala nikakve veze sa nacionalistima i netolerantnim teolozima *skolastičke filozofije*
, čija odanost dogmama, prevazilazi njegovu ljubav prema Bogu i ljudima. On je bio pravi Božji sledbenik, kakvi su bili sledbenici rane hrišćanske crkve, čija je moć bila u istini, iskrenoj njubavi prema Bogu i njegovoj pravičnosti. Pupin brzo shvata svu bednu sićušnost svakog čoveka i veličinu onog što se zove BOG. Rani hrišćani bili su proganjani, klevetani, mučeni i ubijani, ali ih to nije sprečilo da silom istine Jevanđelja preplave Rim, tada najveće svetsko carstvo. Zahvaljujući, pre svega, caru Konstatinu i Milanskom ediktu koji je ozakonio hrišćanstvo kao legitimno pravo na veru, oni su pobedili. Za razliku od današnjih hrišćana, nisu izmišljali sebi verske i nacionalne neprijatelje, već su od neprijatelja gradili prijatelje. Znali su da je najveći neprijatelj čovečanstva u zlu čovekovog sopstvenog srca, a ne negde spolja. Ljudi pokvarenog srca ne razlikuju dobro od zla i zato mogu da prevare čoveka, ali ne i Boga. Pupin je, kao veliki hrišćanin, sve to dobro znao. Zato je strpljivo i mirno podnosio teške uvrede i napade na njega, jer mu je sveti Božji princip,
da pomogne svome narodu
, bio bitan.

Pupinova religija je prožeta njegovom žarkom željom za mirom i harmonijom među ljudima i narodima. Ona je nadahnuta najvišim etičkim idealima ljudskog bratstva i društvene pravde. Bio je čvrsto ubeđen da nauka i religija, odnosno materijalne i duhovne vrednosti dopunjuju jedna druge. Pupin poziva na reorganizaciju ljudskog života iz haosa na zemlji, u život *"prostog zakona i divnog sveta kakav je u kosmosu"*
. To je njegova "Nova reformacija" koju je moguće ostvariti samo negujući moralne i duhovne vrednosti odnosno ljubav u srcu. Onda bi svaki čovek bio u stanju da shvati vlastitu odgovornost za uspostavljanje harmonije na zemlji, Kritikujući autokratiju srednjevekovne crkve, koja se protivila naučnom istraživanju i dovela do sukoba religije i crkve,on ističe:
"nauka je izvorište našla u jeziku prirode i ljudskom iskustvu, kako bi došla do večnih istina"
. Za te istine,
zakoni prirode
, su jedini Sud koje isključuju bilo kakvo autokratsko mišljenje uopšte, pa i crkve.

Posebno je, kao izvanredan matematičar, posvetio pažnju elektromagnetnim talasnim kretanjima i drugim oblicima energije, koji se progresivno povećavaju, rezonancom kao načinom na koji priroda radi. On to objašljava kao osnovno značenje po kome postojeći Bog stvara i održava red u svemiru. Pupin je verovao, da sa naučnim znanjem samo proširuje mogućnost

vernika da učestvuje u misteriji i otkrivanju lepote svemira. Dakle, nauka i religija dopunjuju jedno drugo. To su dva stuba kroz koje ljudska duša, kao nešto najsavršenije što je Gospod stvorio u svemiru, ulazi u Svet gde vlada nebesko carstvo. Nauka nas preko večnih istina koje otkriva u zakonima prirode, vodi pravo ka verovanju u BOGA, a ne stare crkvene dogme. To je osnova njegove religije.

Pupin je mnogo učinio na popularizaciji nauke. Veličajući i slaveći nauku, slavio je njene tvorce koji su otkrivali večne istine. On pominje velikane nauke od **Arhimeda**, preko **Kopernika, Bekona, Njutna, Faradeja, Hernija, Maksvela, Helmholca, Herca** i mongih drugih koji su nas doveli do večnih istina i zbog toga mnogi životom platili. Isak Njutn je za njega počeo tu reformu. Ponosno ističe, da je pri kraju XVIII veka delo Ruđera Boškovića doprinelo da najortodoksnija teologija hrišćanske crkve, sagledana u skolastici, promeni mišljenje koje je stolećima vladalo da je nauka neprihvatljiva za hrišćansku veru. Ubrzo dolazi do pomirenja nauke i religije. Pupin to shvata i zato ga stavljamo u ravan **Fransoa Bekona**, najvećeg mislioca renesanse koji je bio za produktivnu nauku, **Isaka Njutna** i **Ruđera Boškovića**.

Ako bi se ukupno duhovno delo Mihajla Pupina moglo porediti sa nekim našim savremenikom onda je to samo blagopočivši Patrijarh Pavle. On je, za života, uvek imao vremena i pružao podršku jugoslovenskim i srpskim pronalazačima, nalazeći u njihovim delima duhovnost, koja se ogleda u lepoti stvaranja i ličnoj sreći stvaraoca pronalazača. Sve nas je učio da je smirenost, koju je Pupin toliko isticao, majka svih jevanđelskih vrlina. Da budemo ljudi da bi uvek razlikovali dobro od zla. Svaku borbu protiv zla, započnimo prvo borbom kod nas, u nama samima, pa onda imamo pravo da istu nastavimo dalje. Reči u toj borbi treba da su uvek blage, argumenti jaki, a mi nepokolebljivi.

Dela velikog naučnika ali istovremeno i humaniste, patriote i iznad svega hrišćanina Mihajla Idvorskog Pupina, posle toliko godina nepravde, ipak Božjom voljom, ponovo vraćamo u naše živote, kroz Selakovu fondaciju i rad brojnih entuzijasta, koji su prepoznali Pupinove vrednosti. To je nada i **kamen temeljac** u izgradnji sistema pravih vrednosti u našoj zemlji, kojim možemo promeniti sliku sveta o nama.

Milan Božić, pat. inž.